

Fra premieren på «Prestegarden og øya» med fra venstre Lydia Oppien, David Knudsen og Ragnhild Hald.

Det Norske Teatret.

Henrik Rytter, «Prestegarden og øya»

Henrik Rytters nye skuespill «Prestegarden og øya» gir et tidsbilde fra en av Summørsensetstert ute i havgepet i nitti-årene. Stoffet er sterkt og rikt, undermerket og en hjemstavnsdiktning — og Henrik Rytter kjemper det ut og inn, det har han ikke minst vist og i sine samer, sjelske diktsamlinger om «Båra» og «Øya». En byrtingdiktning som nitti-årene og et stridig arbeidsliv som fiskerens har også mange dramatiske muligheter: møtesetningen mellom det gamle siltet med tungroddede deksbåter og den nye motorbåten, mellom dødsredet og livsgledet, mellom dyrt religiøse fantasier og en frisk ungdom som åpner seg for moderne kulturstrømninger. Hertil kommer selve møtesetningen mellom prestegarden og øya, mellom en fin og en smule livsfjern embedsmannskultur og folkets hellige, daglige kamp for tilværelsen.

I den ypperlige første akten på prestens kontor har det også lyktes Henrik Rytter å gjøre dette stoffet dramatiske levende: det har lyktes ham å fremstille det gjennom naturlige opptrin og sannferdig menneskeskildring. Karakteristikken av prestefolkene er forstøttelsefull og underfundig på samme tid, den har både varme og humor. Og den barst naturen får liv gjennom de djeve typene av hyggelighet, den drevne pleiden, som ser alt i livet under dødens synsvinkel, halvtonangen som åpenbarer selve havrevelsen, den vakke piken, sprenget både på kropp og sinn, den kloke og virkelighetsnære gamle fiskerua. ... Prestegarden selv ligger der så lun og ensom, og øya omgitt den med hav i storm, syrer i drift og mennesker i kamp.

Ikke nogen annen scene kan levestedgjøre et slikt stoff så allende samt et ekte som Det Norske Teatret. Arne Valentins interier er vakker og riktig. Og Knut Hergels iscenesettelse er intim og levende, den eier de fineste nyanser av humor og følelsesinn. Samtidig har den kraft og dristighet når fantasien og lidenskapen griper sinne. Denne akten virker både fra forfatterens og teatrets side som et ekte norsk motstykke til Kai Munks danske «Kierleik». ... Som prestens går David Knudsen stillferdig og selvtilfreds inn i Det Norske Teatrets ensemble. Det er en klok og myndig skildring av et fint og snevert menneske med en sikker kultur, som på en måte binder ham, og en vilje til forståelse som også

kan frigjøre ham. Der er en nydelig humor og en naturlig varme i språket, som både finner uttrykk for prestens svakhet og styrke. Ragnhild Halds fine og inntagende prestefrue med de små hverdagsbekymringene og det store hjerte-laget kommer som levende ut av norsk romandiktning i forrige århundre. Og av den jomfrualske guvernanten har Lydia Oppien igjen skapt en henrivende ekte og vittig skikkelse. ... På den annen side står øya befolkning, sterkt og levende, preget av havet og siltet. Johan Norlund's mørke, fantastiske klokker, Al Sommers ubehagelige, skremte halvtonang, Edvard Drabjøs livleilike gamle fisker — en uforlignelig ekte Summørs-skikkelse i form og følelse — og Tordis Maurstad's syke pike-splitt med en fantasi og en følelsesstyrke som gjør henne til selve symbolet på alle dem som går tilgrunne i striden mot naturkraftene.

Senere blir skuespillet mere uljett, forfatteren har lett for å slippe både personer og motiver, han samler dem ikke til en dramatisk helhet. ... «Her er et folk i strid for livet, valvet med, med dyremannet i kampe uten talls. Det er dette Henrik Rytter vil føre inn på scenen i flere av de følgende aktene, han vil vise oss fiskerne i deres slitsomme og farefulle arbeid. Men her er han mere lyriker enn dramatiker. Med diktens følelsesfulle, han fortelle om øien og striden, men han klarer ikke riktig å gjøre dem levende i handling og menneskeskildring. ... Knut Hergel har satt hele sin visuelle evne inn på å dekke over svakhetene, og blir godt støttet av Arne Valentins enkle bilder av strand, hav og himmel. Men forfatteren har ikke gitt skuespillerne nok å skape av når de skal fremstille fiskerbefolkningen. Mannfolkene er for livlige og nyslettede efter ukers silt ved årene. Best virker de tre gamle kjerringene, Dagmar Myhrvold, Astri Sommer og Henry Skjoldenberg, der de står knugert sammen mot bergveggen, bleiet av ulikken — det var et bilde» med den rette

visjonære styrken. I siste akt lager også Einar Tveit og Pehr Qværnstrøm sikre typer.

Ellers kommer striden mellom prestegarden og øya særlig til å gjelde de voksne prestebarna. Og øya seiler. Både Cato og Sella mister sin skilbne i Framgards-Nils, den den djeve fiskeren som strever for å utnytte motoren i fisket. Selv er Framgards-Nils en slags Lykke-Per-skikkelse, som får skuespillet til å tone ut i en lys tro på fremtiden tvers gjennom storm og silt og ulkker. ... Disse figurene er mere skabningsmessige og gir det store sammenstøtet med foreldrene et preg av god folkekommune. Carl Habels Cato og Eva Slettos Sella spilt med ung alvor, står undermerket i forestillingen, midt mellom prestegarden og øya. Men begge er litt bundet i formen. Habel av mangel på rutine, Eva Sletto ved sin stillete spillemåte. Harald Helde Steen spiller Framgards-Nils med stor charme og friskhet. Men han er mere bygget en fisker, og i hans glatte ansiktsstrekk merker man lite til siltet som skal ha herjet ham og gjort ham meget eldre enn sine år. På denne måten blir prestebarna og Framgards-Nils for ille.

I siste akt vil Henrik Rytter la oss oppleve et forlis og en redningsdåd på havet — han vil føre oss gjennom kampen til seieren. Og det er naturligvis Framgards-Nils og motoren hans som bringer de skilbne i havn. I denne slutningsstriden mot naturelementene forenes også prestegarden og øya — møtesetningen faller bort gjennom den felles fare og det felles fremtidshåp. Det er svært vanskelig for et teater å gjøre levende noget som hele tiden skjer utenfor scenen. Akten virker da også nokså melodramatisk. Men Knut Hergel har iverkfallt klart å løfte et par av scenene og til gripende virkning. Redselen ute på høvnet vannfartslutt uttrykk i vekstestemningen blandt fiskerne på land. Og gleden over redningen finner varm utløsning i prestens enkle bønn for landet og folket.

Gjennom sterke og skake scener gir «Prestegarden og øya» en ekte skildring av norsk natur og lynne og arbeidsliv, det er et skuespill og en forestilling som angår oss.

Anton Rønneberg

Oriente i Kvinnelig Handelsstand.

Kvinnelig Handelsstands møte går aftes stoff i Oriens ten. Med Charlotte Kolderup Lund som pussig og charmerende gjelde selte forsamlingen inn mot Bosporus i sørenningen, besøkte Pierre Lotis berømte kafé, hvor Lemnien sangen falt på knæ og takket Gud fordi han hadde fått lov til å se noget så vakker, stakk innom dervisi-

Bergen hilser deltagerne i hirdmønstring i Oslo velkommen hjem.

Regimentsfører Arne Waage takkes for den utmerkede måten turen var planlagt på.

Bergen, 4. november.

Lenge før ekstraslaget med de hjemvendte hirdmenn fra Rogaland og Bergen var ventende ligde kveld var mange mennesker møtt opp på stasjonen for å

PARKVESENE som stor fleskeproduser

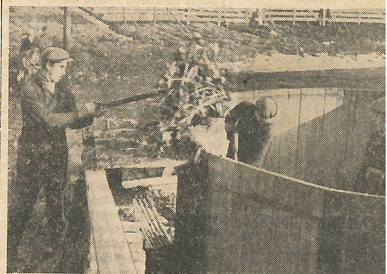
Dekker hele kvoten til Oslo sykehus og gamlehjem.

Har også betydelig grønnsakproduks

Bare de ferreste av Oslos befolkning vet at Oslo Parkvesene foruten forskjellige bygn også driver fleskeproduksjon i stor stil.

Kommunen har i tyve år drevet griseshold på Vestre Sogn hovedgård, og da parkvesenet i 1938 også fikk selve hovedgården lagt til sitt store anlegg på Sogn, overtok

Så tok vi fatt med å drive tne, og da blomstene utpå merer var satt ut, fortsatte horten i husene og gulvotene. Bonkene våre har så vidt været nyttig 60-70 prosent grunnsaker om sommeren. regner det som en kriseforhning, da benkene ved slik k

(Fot. Aften)

Kårolblad legges ned i silo som reservet for vinteren.

det også grisene. Disse føres med skyller fra byens sykehus, og det er mellom 600-1000 kilo skyller som hver dag nyttiggjøres på denne måten.

Og til gjengjeld for skyllene får sykehusene — og nu også gamlehjemmene — flesk fra Vestre Sogn. Det er en ikke liten grisbestand man har kunnet holde. Antallet ligger på gjennomsnittlig 200 dyr, og alt hvad sykehusene og gamlehjemmene skal ha av flesk på sine kvoter, får de herfra. Parkvesenes griseshold produserer i siste budsjett år ikke mindre enn 25.000 kilo flesk.

— Vi har plass til 280 griser, og skal forsøke å øke bestanden, fordi ordreforvil på å inn for å sikre tilgangen av den nødvendige mengde skyller. Det er meget mindre enn hvad det pleier å være, forteller avdelingsgartner Otto Larsen. Men så er det jo heller ikke så greit med for lenger. Siden krigen kom er det blitt dårligere skyller, som rimelig er, og det tar lenger tid å føre op

driften ellers?

— Vi har jo måttet innslå til den egentlige opgaven vi skulle plante og blomster til kene, grønnsakene og kirke. Nogen planteslag har vi tte slette, og ellers har vi for forenkelt så meget som mulig, stort sett trott jeg vi kan si at kunnet forsnye anleggene som lig. Men vi regner det som en forsvare. Hvis kravet til bio og treer skal være som tidligere det ikke skal være for lenge.

— Planter utenfor er det ve stort av?

— Nei, men alt for krige

(Fot. Aftenpo)

Nogen av de 260 grisene som Parkvesenet har i uthus på Vestre Sog

en gris til skatt. Vi gjør jo også selv hvad vi kan for å skaffe fôr og holde bestanden oppe. Særlig fra kommunens nyttegrønter har vi fått

Importen for vår del meget. Fordi vi produserer praktisk tal vi trengte selv — undtagen i villvin og nyheter. Men vi tr